

TÚLÉLHETŐ-E A BALATONI TORNÁDÓ? CAN ANYBODY SURVIVE A BALATON-TORNADO?

Szepesi Dezső

szd12506@ella.hu

Összefoglalás. Egykori balatoni viharjelzőként emlékezik meg a szerző ebben az írásban egy viharos, de szerencsésen túlélte helyzetről.

Abstract. This paper commemorates a stormy but luckily survived situation written by a former storm signaller of Lake Balaton.

Mi túlélünk a hidegfront orrán keletezett tornádót, tehát két vízhullákkal kevesebbet kellett kiemelni ötvenegy évvel ezelőtt az 1963. július 8-án a Balatonra törő és a szokásos három napig tartó óriásvihar utáni napokban. Ha valaki érzékelné akarja az akkori helyzetet a vízen, javaslok egy egyszerű kísérletet. Az autópályán 120-130 km-es sebességnél dugja ki a kezét az ablakon és tartson egy vizes kötélrabadot. Próbálja a sebességet addig fokozni, ameddig a vizes kötélzet fülsiketítően füttyülni nem kezd.

Hát ezt éltük át Papp Zsuzsa rajzolóval, aki életében először ült vitorlásban, és 1963. július 8-án, szép hétfői napon szolgálat után eljött velem csónakázni a Siófoki Observatórium tornya előtt himbálózó, teljesen felszerelt kalóz vitorlással.

Az utolsó aktuális térképet még megrajzolta, magam analizáltam ki, s ezen, közeledő veszélyre utaló jel nem látszott. Gyerünk vitorlázni!

A tó közepére érve elsötétült az ég, ránk tört iszonytató erővel a korábban még az országhatáron kívül leselkedő, magyar talaj közeli adaton még nem látható hidegfront. A Mannschaft (csapat, legénység) tapasztalatlansága miatt a nagyvitorla reffelésére (vitorlafelület csökkentése) nem volt lehetőség, az 1 m-nél is nagyobb hullámok dobálták a hajót, csak a kormánylapáttal való folyamatos manőverezésre volt lehetőség. Hat-nyolc órán keresztül folyamatosan rá kellett menni a szélre, illetve attól néhány fokkal jobbra, hogy a felvett sebességgel kissé haladva ismételni lehessen a manővert.

Körülöttünk több vitorlás felborult, mentésre gondolni sem lehetett, végül sötétedésre beértünk a Bakony szelvényébe, ahonnan közepes sebességgel érkeztünk Almádi kikötőjébe. Felmentünk az akkor még működő meteorológiai üdülőbe, vasalóval kiszárítottuk csuromvizet melegítőinket. Mivel a hajóforgalom 3 napig szünetelt, körben vasúton érkeztünk vissza Siófokra. Hála a Jóistennek és a Balatonra megfelelőképpen tervezett kalóz-

nak. Talán a vízi rendészeti statisztikákban meg lehet találni, akkor hány vitorlázót sikerült kimenteni, illetve hány áldozatot már élettelenül kiemelni.

Tánczer Tibornak, a Viharjelzés korábbi vezetőjének kiegészítése: „...a szóban forgó helyzet nem tipikus eset volt. Emlékszem egy olyan helyzetre, amikor a szombathelyi 4 m/s-os

északi szélre és gyenge, de a süllyedést követő nyomás-emelkedésre riasztottam, és a Balatonon 20 m/s-os széllel jött meg a hidegfront. 1963. július 8-án Balatonszemesen 28 m/s-os széllelés és az 1,8 m-es hullámhossz mindennél nagyobb volt. A helyzet későbbi értékelése alapján egy igen gyors lefolyású frontgenézis ment végbe a Dunántúlon. A folyamat felgyorsulását jelzi, hogy a hidegfront a következő napra már elérte a Fekete-tenger térségét.”

Sajnos az eset mélyebben már nem analizálható, mivel a MET OFFICE által jelenlegi, az időjárás minden vonatkozására kiterjedő térképek adata 50 évvel ezelőtt még nem létezett, csak faxon érkező hazai észlelésekre lehetett térképre rajzolás után támaszkodni.

Balatoni nyár 1963-ban